

Süleymâniye Kürsüsünde

Kardeşim Fatîn Hoca'ya

Köprüden çok geçirim; hem ne kadar geçtimse,
Beni sevk etmedi bir kerrecik olsun ye'se,
Ne Halîc'in o yosun çehreli miskin suları;
Ne onun hilkate küsmüş gibi durgun kenarı!
Herkesin hissi bir olmaz. Meselâ karşıdaki,
Sâhilin, başbaşa vermiş, düşünen, pis, eski.
Ağlamış yüzlü, sakîl evleri durdukça, sizin,
İçinizden acı şeyler geçecek hep... Lâkin,
Bak benim öyle değil... Siz de biraz şâir olun:
Meselâ, geçtiğiniz yalpa yapan tahta yolun,
Cedd-i merhûmu aceb sal mı demekten ne çıkar?

(*1)

Geliniz farz edelim biz bunu: Sâbih bulvar!
Köprüler asma imiş Avrupa âfâkında...
Varsın olsun, o da bir şey mi? Bizim Şark'ın da,
Böyle daldırma olur... Hem açınız âsârı,
Köprünün nerde görülmüş, hani, tahte'l-bahrî ?
Anladım: Ben ne kadar şi're özensem de, demek,
Seni ey sevgili kâri', bu telâkkî , pek pek,
Azıcık güldürecek... Yoksa öbür yanda, hazin,
Bin hakîkat sırtırken kıyısından denizin,
Diyeceksin ki: "Hayâlin yeri yoktur... Boşuna!"
Ya şu timsâl-i İlâhî de mi gitmez hoşuna?
Öyle ta'zîb-i nigâh eyleme bedbîn olarak,
Bırak etrâfı da, karşıda duran ma'bede (*2) bak:
Başka bir sâhile gehvâre-i emvâcından,
Böyle şeh-dâne çıkarmış mı yakınlarda zaman!..
Ne seher-pâre-i san'at ki ezelden mahmûr...

Leb-i deryâdan uçan bir ebedî hande-i nûr!
Sanki ummân-ı bekânın ezeli bir mevci,
Yükselirken göğe, donmuş da kesilmiş inci!..
Bu güher pârenin eb'âd-ı semâvîsinde,
Yorulan dîdelerin hâke neden insin de,
Levse dalsın yeniden? Etem, yazıktır, olmaz,
Garba tevcîh ediver, gel onu sen şimdi biraz:
Dur da Ma'bûd'una yükselmek için ilme basan
(*3)

Ma'bedin hâlini gör, işte serâpâ îman!..
Yüce dağlar gibi âfâka döşerken sâye,
O, bekâdan daha câzib kesilen âbideye ,
Bir nazar zevk-i bedî'îni yeter tatmîne...
Durma öyleyse urûc et, o ziyâ âlemine.
O ziyâ âlemi bilmez ki karanlık ne demek;
O semâvî yuva kirlenmedi, kirlenmeyecek!
Onu i'lâ eden etmiş ebediyyen i'lâ...
Etse dünyâları tûfan gibi levs istîlâ .
Bu, semâlarda yüzen şâhikanın pâk eteği,
Karşıdan seyredecektir o taşan mezbeleyi.
Yerin altında sinen zelzeleler fişkırınsın,
Yerin üstünde ne bulduysa devirsin, kırsın;
Hakkı son sadme-i kahırıyla bitirsin isyan;
Edebin şimdiki ma'nâsına densin "hezeyan";
Kalmasın, hâsılı , altüst olarak hissiyyât,
Ne yüreklerde şehâmet, ne şehâmette hayât;
Yine kürsî-i mehîbinde Süleymâniyye,
Kalacak, doğruluğun yerdeki tek yurdu diye.

Yıkılır bir gün olur mahkemeler, ma'bedler;
En temiz yerleri en kirli ayaklar çiğner;
Beşeriyet yeni bir din tanıyıp ilhâdı,
Beşerin hâfızasından silinir Hakk'ın adı;

Gömülür hufre-i târihe me'âlî... Lâkin
Yine tek bir taşı düşmez şu Hudâ lânesinin;
Yine insanlığa nâ-mahrem olan bîgâne,
Bu harîmin ebediyyen giremez sînesine;
Yine yâdındaki Mevlâ'yı şu dört tane minâr,
Kalbe merbût birer dil gibi eyler ikrâr;
Yine mâzîye gömülmez bu muazzam çehre:
Leş değildir ki atılsın, o, umûmî kabre!

Şimdi ey sevgili kâri', azıcık vaktin eğer
Varsa -memnûn olacaksın- beni ta'kîb ediver.
Gireriz koynuna, düşsek bile şâyed yorgun,
Karşıdan baktığımız heykel-i nûrânûrun.
Göreceksin: O harîmin ebedî zıllinde,
San'atin ruhunu seyyâl bulut şeklinde.
"Gördüğüm var..." deme! Gel, bir de berâber
görelim.

Nereden? Haydi şadırvan kapısından girelim:

Bir musanna' kemer, üstünde kurulmuş Tevhîd;
Daha üstünde bir âyet ki: Hudâ'dan te'yîd,
Emr-i mevkût-i salâtın bize kat'iyetine.
Şöyle bir baktı mı insan, kapının hey'etine ,
Evvelâ her iki yandan oluyor çehre-nümûn :
Mütenâzır iki mihrâb, iki âzâde sûtûn.
Sonra göz yükseliyor doğru yarım kubbelere,
Ki dayanmış biri sağdan, biri soldan kemere.
İstalâktile donanmış o hazin sîneleri,
Okşayıp nûr-i nazar, geçti mi artık ileri,
Geliyor kısmen açılmış iki heybetli kanat,
Ki te'ârîci , telâfîfi ne müdhiş san'at!
Sanki Mevlâ, mütefekkir, kocaman bir beyni,
Açıvermiş bize, göstermek için her yerini.
Görüyor şimdi nazar girdi mi derhal içeri:

Aynı eb'âd ile tesbât edilen kubbeleri.
Avlunun sâha-i üryânına bin sâye-i nûr
Döşeyen bunca kemerlerle sütunlarda, vakûr
Bir tenâzur yoruyor görmek için irkileni.
Yalnız iç kapının üstüne yükseltileni,
-Mutlaka medhali göstermek için olmalı ki-
Bir siyâk üzre atılmış, sıralanmış öteki
Kubbelerden daha yüksek, daha vâsi' duruyor.
Aynı heybetli kanatlar göze tekrar vuruyor.
Aşar aşmaz eşiğinden bu musanna' bâbın ,
Şu yarım kubbe -ki pîrâyesidir mihrâbın-
Çarpıyor çeşm-i temâşaya, asıl kubbe değil.
Buna eş lâzım, evet, olmamak olmaz kâbil.
Yoksa ihmâl edilir şey mi tenâzur burada?
İşte tam ondaki eb'âda nazîr eb'âda,
Semt-i re'sinde duran aynı da mâlik , hele bak!
“Bu yarım kubbeler elbette açık durmayacak,
Mutlaka birleşecektir” diye beş hatve kadar
Atıverdin mi, görür kubbeyi hayretle nazar...
Ki dayanmış sanacaksın o yarım kubbelere.
Ama pek doğru değil... Karşiki dört yekpâre
Gıranittir taşıyan başlan üstünde onu.
Kahramanlar ki, asırlar bükemez bir kolunu!

Ma'bedin şimdiki ta'rîfe bakarsak, az çok;
Müstatîl olması îcâb edecek. Öyle mi? Yok!
Şu, sûtûnlar ana dîvârına bağlanmak için,
Ara yerlerden atılmış müteaddid kemerin
Konarak sırtına şâhin gibi durmakta olan,
Kubbeler yok mu ya? Onlar buna vermez meydan.
Nerden îcâb ediyor sonra bu âvâre zehab ?
O kadar ince tutulmuş ki tenâzurda hesab:
Hâricen kubbenin üstünden inen hatt-ı mûmâs :

Ediyor her iki cânibde tamâmiyle temâs,
Tarafeynindeki san'atli yarım kubbelere.

Artık ey sevgili kâri', gel otur orta yere,
Cebhe dîvârına bak, camlara bak, minbere bak;
Sonra mihrâb ile mahfillere, kürsilere bak.
İşte her cebhede, her yerde demâdem görünen,
Lâkin esrâra bürünmüş gibi mübhem görünen,
Seni bîtâb-ı telakkî bırakan âyâtın ,
Kalarak mülhem-i âvâresi hissiyyâtın,
Dalgalansın da, denizler gibi, kalbinde celâl;
Görmesin dîdelerin reng-i sivâ , reng-i zılâl!
Vecde gel, vahdete dal, âlem-i kesretten uzak...
Yalnız Sâni'i gör, san'ati, masnû'u bırak!
Ben de bir yer bularak şöylece tenhâ dalayım.
Varlığından geçeyim, mahv-ı temâşâ kalayım!